

Agrolesnícke systémy

Agrolesníckym systémom sa rozumie spôsob hospodárenia na poľnohospodárskej alebo lesnej pôde, ktorý kombinuje pestovanie drevín s niektorou formou poľnohospodárskej produkcie v rámci rastlinnej alebo živočíšnej výroby a teda poskytuje dvojité hospodársky úžitok. Častým príkladom agrolesníckych systémov je pasenie oviec a hovädzieho dobytku v sadoch a pestovanie drevín na ornej pôde.

Prínosy

Vo všeobecnosti je potrebné konštatovať, že agrolesnícky systém hospodárenia v krajine podporuje ekologickú stabilizáciu krajiny, znižuje eróziu ohrozenosť krajiny, zvyšuje diverzitu poľnohospodárskej výroby, druhovú diverzitu, zvyšuje zamestnanosť aj v marginálnych oblastiach, zvyšuje zamestnanosť obyvateľstva aj s nižším stupňom dosiahnutého vzdelania, resp. zo sociálne znevýhodneného prostredia a zvyšuje atraktivitu krajiny. Z týchto závažných dôvodov vznikla v roku 2011 Európska agrolesnícka federácia (European agroforestry federation - EURAF). Výkonný výbor tvoria zástupcovia sedemnástich krajín s výnimkou Slovenskej republiky. Zanietení odborníci zo Slovenska sa však zúčastňujú medzinárodných konferencií a snažia sa, aby EURAF mal zastúpenie aj na Slovensku.

Podpora cez SPP

Finančná podpora agrolesníckych systémov v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky je vymedzená v prvom aj druhom pilieri Spoločnej poľnohospodárskej politiky. V rámci prvého piliera SPP (priame platby) sú agrolesnícke postupy uvedené ako oblasti ekologického záujmu a poľnohospodári môžu dostávať platby na ekologizáciu takýchto pozemkov v zmysle čl. 46 ods. 2

písm. e) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady zo 17. decembra 2013, ktorým sa ustanovujú pravidlá priamych platieb pre poľnohospodárov na základe režimov podpory v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky.

V rámci druhého piliera SPP (rozvoj vidieka) je možné podporiť vytvorenie pozemkov agrolesníckych systémov v zmysle čl. 21 ods. 1 písm. b) a čl. 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1305/2013 zo 17. decembra 2013 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka. Na účely tohto nariadenia „agrolesnícke systémy“ sú systémy využívania pôdy, v rámci ktorých sa na tej istej pôde spája pestovanie stromov a poľnohospodárstvo. Minimálny a maximálny počet stromov na hektár určia členské štáty so zreteľom na miestne pôdno klimatické a environmentálne podmienky, lesné druhy a potrebu zabezpečiť udržateľné poľnohospodárske využívanie pôdy. Preplácaných je 80 % sumy oprávnených investícií na vytvorenie agrolesníckych systémov. V príslušnej slovenskej legislatíve však tieto ustanovenia o podpore agrolesníckych systémov nie sú implementované.

V roku 2017 vypracoval Centrálny koordinačný orgán (Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu) Národný projekt Ekonomicky efektívne a environmentálne akceptovateľné poľnohospodárstvo. Jeho súčasťou je aj etapa 1.8. „Agrolesnícke (agrodrevinové) systémy pre kombinovanú produkciu a efektívnejšie využívanie poľnohospodárskej krajiny“. Cieľom tejto etapy je riešiť modely a metodiky pre zakladanie agrolesníckych systémov pre podmienky Slovenska a návrhy na úpravu národnej legislatívy pre vytváranie agrolesníckych systémov na Slovensku.

Klimatické zmeny verzus agrolesnícke systémy

Dôležitosť diverzifikácie poľnohospodárskej výroby, kladenie dôrazu na ochranu životného prostredia a krajiny a produkciu kvalitných potravín potvrdzujú aj slová podpredsedníčky vlády SR a ministerky pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky Gabriely Matečnej, ktoré odzneli na rokovaní ministrov poľnohospodárstva krajín Európskej Únie:

„Klimatické zmeny, obdobia sucha striedajúce sa s povodňami a obdobiami dažďov či výkyvmi teplôt robia problémy v celej Európe. Najst spoločné európske riešenie na zabrzdenie a zníženie klimatických zmien je veľmi dôležité. Na rozdiel od priemyslu urýchľujúceho klimatické zmeny práve udržateľné poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a vidiek ponúkajú významný potenciál na ich zmiernenie. Za správny prístup Slovenska k zmierneniu dopadov klimatických zmien považujem biodiverzitu v poľnohospodárskej produkcii a zavádzanie agrolesníckych systémov hospodárenia na poľnohospodárskej i lesnej pôde, čiže kombinovanie pestovania drevín s poľnohospodárskou produkciou“, uviedla G. Matečná.

Vzhľadom na vyššie uvedené je nevyhnutné vytvárať na Slovensku podmienky pre zavádzanie agrolesníckych systémov, a to v záujme Slovenskej republiky. Preto je potrebné už dnes riešiť túto problematiku v rámci prípravy budúcej Spoločnej poľnohospodárskej politiky po roku 2020 v Bruseli, ale s rovnakým dôrazom aj na Slovensku. Potrebné je urýchlene pomenovať problémy a východiskovú situáciu, osloviť národné authority (príslušné inštitúcií a odborníkov) a navrhnúť riešenia, ktoré budú vychádzať z našich prírodných, hospodárskych a iných špecifik. Nemenej dôležité je aj získať informácie o riešení tejto problematiky v krajinách Európskej únie a samotnom Bruseli.

V Prahe sa v apríli tohto roku uskutočnila konferencia venovaná práve tejto problematike, ktorej sa zúčastnili odborníci z celej Európy.

